Anul LXXXIII — Sibiu, 10 Martie 1935 — Nr. 11

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Papagalii iezuiților

Credeam că după loviturile de grație pe cari le-a primit, dense și incontestabile, dl Cepariu, pretinul dlui Todica întru misiunea ingrată de-a apăra uniația, a sucombat de-a binelea. Constatăm însă, cu stupefacție, că tot mai are puterea să facă măcar cu degetul semnul necedării. Adevărat record de tenacitate, cap unic în vârtoșenia lui de fildeș, nebiruit nici de cele mai tari argumente și nici de dovezile cele mai zdrobitoare pentru restul omenirii.

I-am arătat că nu e bine să se acațe de Nilles, care a fost un mare mistificator, căci riscă să cadă împreună cu acela în groapa celei mai lamentabile discreditări. I-am arătat, prin citate, ce calomniator fără scrupule a fost acest iezuit (cazul cu Crișan) și ce perfid căuta să se strecoare din situațiile grele, vrând să lase aparența că dreptatea e totuși cu el (cazul cu «autenticitatea» actului dela 5 Sept. 1700).

Dar dl Cepariu e tenace. «He, he, stai că mai e un punct la care n'ai răspuns!», îmi strigă, cu ultima nădejde de salvare dela înec. Dsa n'a răspuns la nici unul din argumentele cari dovedesc iremediabil falsificarea actului dela 7 Octomvrie 1698 și inexistența manifestului dela 5 Septemvrie 1700, dar ține cu neînduplecarea unui creer strâmt să răspund și la amănuntul ultim. Eu credeam că dacă am demonstrat odată în punctele principale că Nilles e un personagiu care nu merită nici o credință, nu mai e necesar să arăt aceasta și într'o chestie de infim amănunt.

Dar dacă acesta este ultimul pai de care se acață ostentativ dl Cepariu, să ne executăm. Cu toată mila ce-o simțim pentru victimă.

Dnul Cepariu ne ripostează că n'am răspuns la acuza ce-o aduce Nilles lui Crișan, că a tradus greșit în latinește un cuvânt din textul românesc al manifestului de unire dela 7 Octomvrie 1698. In prima anexă a acestui document se află cuvântul «*obiceiu*» în următorul context: «*Insă într'acesta chip ne unim și ne mărturisim a fi mădularele sfântei noastre catholicești Biserici a romei, cum pre noi și rămășițele noastre din* **obiceiul besericei noastre** *a răsăritului să nu ne clătească. Ci toate ceremoniile, sărbătorile, posturile cum până acum așa și de acum nainte să fim sloboḑi a le ține după călindariul vechiu etc.*».

Anexa aceasta primă, ca și a doua, a lui Atanasie, nu s'a tradus în textul latinesc, pentrucă ele vorbesc de restricțiile și limitele unirii, și iezuiților nu le convenea. I. Crișan a dat, pentru publicul străin, o traducere latinească a acestor două anexe. Dar punând pe o coloană paralèlă și textul românesc. Cuvântul *obiceiu* el l-a tradus în latinește cu *fides*, *credință*. Nilles, ca să-l descrediteze, îl acuză pentru aceasta de fals. (Simbolae etc. I, pag. 216, nota 1) și dl Cepariu îl urmează, iar orbește. Să vedem e cinstit procedeul?

Mai întâi un om care falsifică nu pune în coloană paralèlă textul original. Chiar dacă nu s'ar accepta latinescul *fides* propus de Crișan pentru românescul *obiceiu*, actul lui tot n'ar fi un fals, ci *o propunere*. Crișan a lucrat științificește. El a văzut că termenul *obiceiu* din textul românesc, în context are un senz mai adânc decât cel pe care îl exprimă latinescul *ritus* (cum îl traduce Nilles, op. c. 204), și pe baza acestui fapt, precum și a altor motive, a crezut că *real* acestui termen îi corăspunde *cel mai bine*, latinescul *fides*.

Cari au fost argumentele lui Crișan pentru această interpretare a cuvântului *obiceiu?*

1. Mai întâi însuși acest cuvânt în contextul în care se prezintă. Fără îndoială cuvântul acesta la plural: *obiceiuri*, însemnează o sumă de acte, de manifestări constante cu oarecare vechime. Dar cuvântul *obiceiu* la singular, folosit nu pentru un singur act, pentru o anumită manifestare, ci în senz de totalitate pentru un anumit domeniu, cum e cel religios, are un înțeles mai adânc decât manifestările pur externe, rituale, referindu-se și la *modul de-a fi*, (de-a simți, de-a gândi) la *structura vieții tale*. Crișan a intuit cu simțul lui neaoș de limbă românească, acest senz al cuvântului și-a simțit că protopopii cer aci nu numai menținerea ritului lor, ci a întregului lor fel de-a fi, a mentalității lor religioase. In corpul principal al actului protopopii refuzaseră să înscrie cele 4 puncte. Ei concepeau unirea aceasta numai ca o alianță cu biserica romano-catolică, menținându-și toată credința lor. Conform cu ce-au scris în corpul principal al actului, s'au gândit că trebue să mai repete odată lucrul și în forma negativă.

Nilles a crezut că-l dă gata pe Crișan, referindu-se la Dicționarul român-francez al lui Cihac. Vii tu, străin, fără cunoștință de limbă românească, să înveți, pe baza a ce se spune într'un dicționar atât de departe de bogăția de nuanțe a limbei vii, românește pe un intelectual român atât de distins, cu atâta spirit critic, cum se dovedește a fi fost Crișan! Iar dl Cepariu se ține strâns de Nilles.

2. Dar Crișan a mai avut un argument și mai puternic pentru a traduce cum a tradus. In al doilea adaus la manifestul dela 7 Oct. 1698, scris de mitropolitul Atanasie, se spune: «*Și așe ne unim acei ce-s scrișì mai sus cum* **toată legea noastră,** *slujba Besericei, liturghia și posturile și darul nostru să stè pe loc etc.*». Acest adaus a avut scopul să precizeze și mai bine cum înțelegeau unirea Atanasie și protopopii în acea adunare. «*Toată legea noastră*» nu poate să însemneze *ritus*, pentrucă *ritus* însemnează *slujba*, care urmează. E drept că de multă vreme e uzul între teologii uniți să vorbească de *lege* în senzul de rit, spunând că uniații păstrează *legea românească*, sunt *de-aceeaș lege cu toți românii*, dar înțeleg totdeauna prin aceasta *ritul*. Dr. Aug. Bunea (Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românesci unite, Blaj, 1893, partea II, pag. 15) are chiar îndrăsneala să afirme că și poporul înțelege prin *lege*, *rit*. «*Pentru aceea poporul în Transilvania zice că uniții și neuniții au una și aceeași lege, va să zică deși se deosebesc în credință, au acelaș rit și aceeași disciplină, adecă aceleași forme externe, cari sunt identice în biserica unită și neunită*».

Evident că aceasta este o afirmație necinstită. Poporul nostru când zice *lege românească* zice *tot* ce se cuprinde în sfera religioasă. Când zice «nu vreau să-mi las legea», nu înțelege numai: nu vreau să-mi las ritul, ci religia ortodoxă în întregime. Dacă s'ar face țăranilor noștri întrebarea, ce înțeleg prin *lege*, sunt sigur că aproape sută la sută ar răspunde dintr'odată: *Credința noastră românească.*

Poporul și la 1700 a înțeles prin *lege*, credința lui. Și evident că și umilii protopopi cu episcopul lor Atanasie, oameni din popor cari nu e de crezut să fi fost deprinși cu speculațiile și distincțiile teologice de azi. Chiar și preoții și protopopii de azi, dacă ar fi aduși în situația să scrie că vreau să rămână la *legea* lor, ar înțelege prin aceasta *credința* lor românească.

Nu e nici o îndoială, așadar, că cuvintele «toată legea noastră» din adausul al doilea al manifestului din 7 Octomvrie 1698, se referă la *toată credința noastră*, și Ioan Crișan, care a făcut *istorie critică*, analizând minuțios și confruntând documentele (Nilles a realizat doar o naivă tipărire a documentelor din colecția iezuitului Hevenesi, fără să se ocupe de autenticitatea lor, fără să prelucre informațiile ce le oferă acele documente într'o expunere critică a evenimentelor, calomniind doar grosolan istoricii pe cari nu-i putea combate), a văzut că cuvintele «*toată legea noastră*» din adausul al doilea corăspund cuvântului «*obiceiu*» din adausul întâi al actului și pentrucă cuvântul *lege* a trebuit să-l traducă în latinește prin *fides* (alt cuvânt corăspunzător nu există), ce era mai firesc decât a traduce și corespondentul lui, *obiceiu*, tot prin *fides?*

Dar fiindcă s'a pus această chestiune, vom mai aduce și noi câteva dovezi că unirea dela 1698 s'a înțeles numai ca o alianță și că protopopii declarând că-și păstrează «obiceiul» și «toată legea» au înțeles că-și păstrează toată credința.

3. La 1747, în 16 Sept., se adună la Daia aproape toți protopopii uniți din districtele dela sudul Murășului și în scrisoarea ce-o adresează episcopului Inocențiu Klein (vezi colecția Wallachische Union 35 din Muzeul Brukenthal, copie după Nr. 40, 1748 al Cancelariei aulice transilvane; actul acesta nu e folosit de Dr. Aug. Bunea, deși a scris pe larg istoria lui Inocențiu Klein; nu-i convenea!), ținut în mizerie la Roma, ca să le trimită binecuvântarea pentru a ținea un sinod general din care să-l reclame acasă, vorbesc de *religia lor*, pe care o au din vechime, și de unirea pe care au făcut-o, menținând *religia lor*, cu *religia* romano-catolică. „...*Ita religionem nostra semper fuisse in hoc regno toleratam*, templa nostra antiqua sufficienter testantur. Similiter ex Privilegio, cuius copiam ex transumptibus qui apud aliquos nostrorum reperiuntur sub litera A (în marginea textului se spune că e vorba de diploma lui Gavril Bathory din 9 Iunie 1609 prin care se acordă preoților români scutirea de sarcinile publice) descriptam Illustritati Vestrae transmisimus, qualiter religio nostra steterit, videbit Illustritas Vestra, et mutationes ab eo tempore ad illud, quo facta est *Unio cum religione romano-catholica* (Deus novit, utrum ex desiderio cleri aut, contra voluntatem facta fuerit) etc.».

Așadar protopopii la 1747 vorbesc încă de vechea religie ortodoxă, *ca de-a lor*. Dovadă că prin unire n'o părăsiseră. Prin cuvântul religie, sigur că n'au înțeles rit, pentrucă zic mai la vale că s'au unit cu religia romano-catolică. Și e sigur că nu s'au unit cu *ritul* romano-catolic. Prin religie ei înțeleg întregul complex religios. La 1747 încă nu se perduse înțelegerea justă a actului dela 1698. Trăiau încă, sigur, destui din protopopii dela adunarea din 1698.

4. Dar putem aduce și o dovadă că în romano-catolicism există azi, și deci foarte probabil că a existat și pe la 1700, un curent de opinie care socotește că unirea între catolici și ortodocși nu trebue să însemneze părăsirea credinții lor nici de către unii, nici de către alții, ci, așa cum au trăit în comunitate înainte de 1054, cu toate că existau unele deosebiri dogmatice între ei, pot reface această comuniune și azi fără nici o schimbare la unii sau la alții. Opiniei acesteia îi dă glas scriitorul catolic *Chiril Korolevsky* în scrierea «*L'uniatisme*» și catolicul român dl *M. Theodorian-Carada*. Amândoi au cuvinte aspre la adresa uniației actuale care crede că nu se poate afla în comunitate cu Roma decât apropiindu-se în credință și rit de romano-catolicism, caricaturizându-se printr'un amestec urât de ortodoxie și catolicism și prin aceasta împedecând enorm unirea bisericilor cu atmosfera de încordare ce-o întreține între ele.

Iată cuvintele dlui M. Theodorian-Carada, pe cari dacă le-am scrie noi, ne-am atrage o ploae de injurii din partea «Unirii»: „*Uniatismul este un hibridism urâcios, născut din igno-*

ranţa unora şi lipsa de inteligenţă a altora. Uniatismul nu este însă o ipocrizie. **A fost o prostie.** (Bravo!!! nota pr)... *Adversar hotărât am fost şi sunt al acelui hibridism ce se numeşte Uniatism". „Voiesc unirea ca înainte de 1054 şi nici decum Uniatismul"* (ziarul «Cuvântul» din 15 Dec. 1931).

Aşa s'a înţeles unirea şi la 1698. Dar au venit mai târziu sfătoşii cu... prostia, la care ţin cu încăpăţinare nătângă şi azi; ba încă o şi înmulţesc pe zi ce trece.

*

Fiindcă spusesem în articolul: «*Iezuiţii, dascălii uniaţiei*», că de peste 50 de ani, de când Nic. Densuşianu şi I. Crişan au demonstrat falsurile din actele de naştere ale uniaţiei, nu s'a găsit nici un istoric uniat care să se ocupe în mod special cu această chestiune, respingând argumentele lui Densuşianu şi Crişan, dl Cepariu îmi obiectează că n'am pomenit pe Dr. Aug. Bunea care a scris despre aceste lucruri. Trebue să-i răspund dlui Cepariu că articolaşele lui Aug. Bunea din volumul «Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei româneşci unite» (partea II, pg. 3—56), mi s'au părut atât de superficiale (nu începuse încă activitatea lui istorică propriu zis), încât nu le-am considerat ca studii critice, demne de demonstraţiile lui Densuşianu şi Crişan. In special articolaşul care se ocupă cu actul dela 5 Septemvrie 1700, (Autenticitatea şi genuitatea manifestului de unire din 5 Sept. 1700) e atât de neserios încât nu se ridică nici măcar până la nivelul articolelor dlui Cepariu. In el nu e altceva decât reluarea, compromiţătoare pentru autor, a lamentabilei poveşti cu «autenticitatea» actului dela 5 Sept. 1700, lansată de iezuitul Nilles şi demascată în articolul nostru din «Telegraful Român», din 3 Februar. Astfel că articolaşul acesta «al celui mai mare istoric unit» ne îndreptăţeşte şi mai mult să considerăm povestea cu manifestul de unire din 5 Sept. 1700, subscris de 54 protopopi pentru o mie şi atâtea sute de preoţi şi atâtea sute de mii de credincioşi, *definitiv* îngropată.

In articolul privitor la actul dela 7 Octomvrie 1698, Aug. Bunea are, e drept, un argument la aparenţă mai serios în favorul tezei că acel act n'a fost falsificat prin traducerea în latineşte. Dar numai la aparenţă. In realitate argumentul acesta are un ascuţiş mai pronunţat împotriva tezei lui Bunea. El este adecă o sofismă. Iată acel argument, sau mai bine zis acele argumente, — căci constă din două mai mici:

In originalul actului, aflat în biblioteca din Budapesta de Nic. Densuşianu pe la 1880, şi constătător din 3 foi, pe faţa primă a foii întâi e manifestul în româneşte, pe faţa a doua e traducerea latinească în care sunt interpolate cele 4 puncte şi alte schimbări, iar pe pagina primă şi a doua a foii a doua şi pe pagina primă a foii a treia sunt subscrierile protopopilor. Dr. Aug. Bunea deduce de aci că traducerea latinească s'a făcut chiar în sinod, căci altfel subscrierile ar fi urmat imediat pe pagina a doua a primei foi. Deci traducerea latinească a fost cunoscută protopopilor. Concluzia însă nu rezultă cu necesitate. Iezuiţii din sinod au putut face pe oameni să înceapă iscăliturile după o faţă goală, spunându-le că pe ea vor scrie traducerea şi aşa vor trimite actul în ambele limbi, deci şi cu textul original pentru mai bună edificare, forurilor superioare. Sau chiar dacă au scris traducerea latinească chiar în sinod, n'au putut ei spune protopopilor că au tradus exact? Cine ştia latineşte din ei?

In orice caz se ridică întrebarea turburătoare, capabilă să răstoarne toate combinaţiile sofistice: de ce n'au acceptat protopopii să inducă în textul românesc cele 4 puncte, dacă au fost dispuşi să le primească în textul latinesc?

Şi a doua parte a argumentării lui Bunea: Iezuitul Barany, sau Hevenesy, au păstrat acest document original, iar mai târziu (nu ştiu când, în orice caz după moartea lor) acest document împreună cu alte documente strânse şi copiate de Hevenesy au trecut în biblioteca din Budapesta. Dacă iezuiţii ar fi falsificat textul traducându-l, dacă adecă versiunea latinească cu cele 4 puncte n'ar fi fost adoptată chiar de sinod la 1698, ar mai fi păstrat ei originalul? Nu l-ar fi distrus, lăsând să circule numai traducerea de pe versiunea latinească?

Concluziunea lui Bunea e greşită.

Iezuiţii au avut interes să-şi vâre şi textul lor înainte de iscăliturile protopopilor şi imediat după textul original. Şi-au făcut-o în sinod, sau ulterior. Prin aceasta ştiau că istoria viitoare va socoti că versiunea lor latinească a fost aprobată chiar de sinod. Aveau însă interesul ca documentul cu textul original să dispară deocamdată, până când lumea se va obişnui încet încet cu ideea că s'au admis şi cele patru puncte. Căci altfel ar fi putut să se lege cu toată tăria de ceeace s'a admis prin textul românesc. N'aveau însă interesul să dispară definitiv, pentrucă aşa s'ar fi putut isca vreodată bănueli în legătură cu întrebarea de ce-a dispărut actul original? N'a fost oare vre-un interes să dispară? Aşa însă, istoria va spune mai târziu: iată, sinodul dela 1698 a subscris şi versiunea latinească cu cele 4 puncte. Textul original, fără cele 4 puncte, va putea apărea după ce uniaţia se va fi consolidat în cele 4 puncte, fără a mai aduce cu sine nici un pericol.

Numai aşa se poate explica, de ce un document atât de însemnat n'a fos trimis imediat forurilor superioare împreună cu versiunea latinească, sau n'a fost depus de iezuiţi imediat într'o bibliotecă sau arhivă publică, ci a fost ţinut în posesiune privată şi tainică de Barany sau Hevenesy. De ce n'au circulat măcar còpii de pe textul original românesc? De ce au început să circule numai traduceri de pe versiunea latină? Ei mor, ultimul la 1715, iar primul la 1719. Deci cel puţin până atunci actul original a fost ţinut în secret. Şi probabil că şi după aceea, după dispoziţiile ce le vor fi lăsat aceşti iezuiţi. Dr. A. Bunea spune despre Hevenesy «Din contră, noi ne simţim chiar datori a da părintelui iezuit, ce a mântuit manifestul de peire, tributul nostru de laudă şi recunoştinţă» (Op. c. pg. 33). Mersi!

Din toate acestea rezultă că iezuiţii au lucrat cu o dibăcie neîntrecută, căzându-le în cursă amărâţii de uniaţi cari se închină şi astăzi până la pământ în faţa lor şi iau de bune tot ce zic.

D. S.

Probleme, fapte, comentarii

O sărbătoare a muncii. Duminecă, 3 Martie c., a avut loc în parohia Budila din protopopiatul Sf. Gheorghe, sărbătorirea parohului local, Iordan Curcubătă, cu prilejul împlinirii a 35 ani de activitate (31 ca preot, iar 4 ca învăţător), încununată de distincţia cu brâu roşu din partea I. P. S. Sale Mitropolitul Nicolae.

Sf. Liturghie a fost slujită de 8 preoţi, în frunte cu P. C. Sa protopopul Aurel Nistor dela Sf. Gheorghe. La priceasnă prof. Dr. D. Stăniloae a explicat evanghelia Duminecii. După sfânta liturghie a avut loc solemnitatea predării brâului roşu de către P. C. Sa Păr. protopop Nistor.

Cn această ocazie P. C. Sa arostit o frumoasă cuvântare despre senzul misiunii preoţeşti, despre greutăţile şi bucuriile ei, scoţând apoi în relief munca depusă de sărbătorit în cursul atâtor ani.

Prefectul judeţului Braşov, dl Strat, a exprimat felicitări sărbătoritului în numele forurilor civile, anunţându-l că guvernul a luat hotărârea să-l distingă şi el.

Au mai vorbit: Pr. Lincu din parohia Chichiş în numele colegilor preoţi din protopopiat, dir. şcoalei primare din localitate, dl Bucur Sandi şi dl Şandru în numele parohiei.

S'au scos în relief meritele sărbătoritului pe teren religios, naţional, cultural şi economic. S'au reamintit greutăţile cu cari a avut de luptat preotul I. Curcubătă în direcţia întăririi sentimentului naţional într'o comună unde massa mare de populaţie secuiască şi dependenţa materială a populaţiei române de curţile boiereşti maghiare presau din greu orice tresărire românească.

Frumoasa *casă naţională* din comună cu dese conferinţe şi serbări poporale, *cooperativa de consum* ce funcţionează atât de bine, activitatea vioaie a cercului pastoral Budila, condus de sărbătorit, sunt alte dovezi ale muncii şi priceperii C. Sale.

După Sf. Liturghie a urmat o masă comună în vechea casă culturală [zidită în 1905] din curtea parohială, la care au luat parte, pe lângă prefectul jud. Braşov, protopopul V. Nistor şi mulţi preoţi din protopopiat, încă mulţi invitaţi din comună, din Braşov şi Sf. Gheorghe.

Seara a avut loc o producţiune teatrală-muzicală a tinerilor din soc. Sfântul Gheorghe, precedată de o conferintă a Pr. I. Curcubătă.

„Vrednic este lucrătorul de plata sa".

*

O carte de mare valoare. — Păr. protopop Dr. Gh. Ciuhandu, dela Arad, intenţionează să publice cât de curând o vastă monografie întitulată: «*Episcopii Samuil Vulcan şi Gherasim Raţ: 1830—1840*». Cartea, cuprinzând vreo 400 pagini plus vreo 100 pagini documente, descrie persecuţiile violente deslănţuite de episcopul uniat S. Vulcan dela Oradea contra românilor ortodocşi din acele părţi şi reacţiunea vitejească a poporului ortodox, în frunte cu episcopul dela Arad, Gherasim Raţ.

Practicele iezuite ale uniaţiei, teroarea şi intrigile cu care a lucrat în trecut, vor fi ilustrate încodată în culorile adevărate, zguduitoare.

Intrucât tipărirea va comporta mari cheltueli, toţi cucernicii preoţi, cari vreau să aibă o astfel de carte extrem de preţioasă, ajutând totodată la demascarea felului de-a lucra al duşmanilor nemiloşi ai neamului nostru, sunt rugaţi să se prenoteze pentru câte un exemplar la Păr. prot. Dr. Gh. Ciuhandu, la Consiliul Eparhial din Arad.

Prea Cucernicii protopopi cari pot aduna prenotări mai multe, vor face o faptă demnă de toată lauda.

*

Preotul englez, Dr. A. I. Macdonald, dela una din bisericile Londrei, scrie într'un ziar londonez despre *Hitler* conducătorul Germaniei, între altele, următoarele:

Hitler este primul mare conducător revoluţionar, care sprijineşte religia creştină ca ajutor pentru politica lui. El recunoaşte, întocmai ca un păstor plin de experienţă, că fără religie nu există nici o morală socială şi nici un idealism înalt politic. Regimul-Hitler a pus sfârşit filmelor impure, a curăţit străzile nocturne şi a închis cluburile de noapte. Ear tinerimii de după răsboi i-a dat o sănătoasă organizaţie făcându-o să fie împărtăşită de o instrucţie morală. De aceea, termină preotul englez, „eu cred în Hitler".

*

„Prometeu". — Numărul recent (9—10) al revistei braşovene „Prometeu" de sub conducerea scriitorului *I. Al. Bran-Lemeny*, se prezintă cu un material bogat, select şi interesant. Este caracteristică această publicaţie pentru oraşul, unde pulsează un ritm mai sănătos şi o atmosferă plină de iniţiative laudabile.

Cu drept cuvânt revista şi-a înscris pe frontispiciul ei deviza luptei «*pentru propăşire, frumos şi adevăr*». Din întreg cuprinsul ei, animat de un suflu înălţat de a contribui, cât de cât, la regenerarea şi primenirea vieţii noastre publice, morale, culturale şi politice, se remarcă linia dreaptă a acestor sforţări binevenite, făcute, de sigur cu mari sacrificii de muncă, de timp şi de bani, de o mână de intelectuali cu tragere de inimă pentru binele obştesc şi naţional.

Din partea ideologică şi ştiinţifică a revistei relevăm aporturile dlor I. Al. Bran-Lemeny [Spirit nou], I. Popa [Imperativul moral al progresului], Eft. Mărculescu (Filosofia şi ocultismul), Dr. M. Suciu-Sibianu (Concepţii noi în medicină şi viaţă) ş. a.

Recenziile, susţinute cu pregătire şi căldură de director, închee revista, cuprinsă într'un cadru de incontestabilă valoare literară şi morală.

*

Bucurie la fraţi. — Am semnalat în unul din numerele trecute intrarea în al 50-lea an a „Foii Diecezane". O jumătate de veac în viaţa unei publicaţii e într'adevăr o „remarcabilă peatră de hotar". Cine a răsfoit filă de filă colecţia celor 49 de ani ai revistei, constată cu satisfacţie că are o existenţă bogată în osteneli folositoare. Numeroasele studii de pedagogie creştină, tâlcuirile biblice, expozeurile dogmatice precum şi valoroasele contribuţii la lămurirea istoriei bisericeşti vor prilejui mereu luarea de contact cu ctitoria nemuritorului Popasu.

Nr. 1 din 1935 apare în haină de sărbătoare şi-aduce astfel omagiul cuvenit meritelor pe cari şi le-a câştigat acest străjer pentru menţinerea sănătăţii sufleteşti şi mai ales pentru înteriorarea învăţăturii ce se întemeiază pe cele trei virtuţi.

nga

*

Impotriva voinţii poporului. — Italianul propagandist catolic din Bucureşti, dl Iosif *Frollo*, prin organul său, *Farul Nou*, continuă cu râvnă campania împotriva iscăliturilor celor 560 de mii, care cer anularea aşa zisului «*Acord dela Roma*».

Semnatarii au fost arătaţi, de italianul nostru prozelitist, ca oameni stăpâniţi de lăcomie bănească; ear acum, mai nou, în alt număr din acelaş *Far*, se adaogă, la adresa celor 560 de mii de ortodocşi români, şi vorba că sânt *ridicoli*; pe când «*neobositul Onisifor*» [adecă dl profesor universitar dela Cluj, Onisifor Ghibu] nu face, prin publicaţiile sale, decât «*pură şi primejdioasă demagogie*», — căreia pare că i s'a ataşat şi «*subtilul, finul şi delicatul învăţat Sextil Puşcariu*»... crede Farul.

In faţa dovezilor sdrobitoare, scoase la lumină de opera monumentală a „neobositului Onisifor", dl Frollo, cu Bernadeta dela Lourdes în ajutor, nu îndrăzneşte să combată nici un singur fapt din ceea ce i-a pus la dispoziţie profesorul român dela Cluj; ear pe dl S. Puşcariu ar vrea să-l măgulească puţin, spunându-i că nu se poate potrivi cu „dl Onisifor", căci dl Puşcariu este învăţat «*subtil*», «*fin*», şi «*delicat*», — atribute pleonastice, care toate împreună alcătuesc micile apucături iezuitice prea străvezii ale propagandistului.

Adevărul însă rămâne şi mai departe *nerăsturnat*, pe lângă toată ofensiva neobrăzată a *Farului Nou*.

Şi acest adevăr este că: «*Status catholicus*» *din Ardeal* a administrat, *începând dela 1867, fonduri şi fundaţii, al căror* proprietar n'a fost şi nu este *eparhia romano-catolică dela Alba-Iulia*. E cu deplină dreptate, prin urmare, ca ele să revină în posesiunea şi administraţia proprietarului.

*

Propagandişti şi misionari. — Spre deosebire de propagandiştii obişnuiţi, *misionarii* bisericii aduc cu sine avântul sincer, simţire intensă, potrivire de viaţă în toate amănuntele, scopuri bine definite şi mai ales o lipsă de mijloace materiale convertibile. Ei au credinţă în misiunea lor, credinţa care învinge totdeauna; — câtă vreme propagandiştii de rând sânt lipsiţi de aceste calităţi esenţiale, ear mobilul lor de propagandă este de comunin teresul sub înfăţişările lui materialiste.

Propaganda în sine este de obicei laudă exagerată, acţiune de atragere prin mărirea proporţiilor; propaganda urmăreşte, prin metodele sale, o sugestionare forţată a publicului, o inconştientă însufleţire şi ataşare a lui la scopurile sale.

Evanghelizarea este însă o permanentă căutare de suflet, de povăţuire şi luminare a lui cu cuvintele Domnului. Preotul urmăreşte, prin misiunea lui, mântuirea sufletelor şi instaurarea între oameni a unei ordini mai înalte de viaţă.

Pe propagandistul de rând îl interesează cantitativ rodul acţiunii sale, *numărul* inşilor, prinşi în plasa sa; el nu urmăreşte să deştepte energiile religioase din sufletul omului, printr'o activitate misionară sinceră, ci prin făgăduinţi de ordinară calitate lumească.

In acest înţeles putem să vorbim de o propagandă existentă şi în biserica unită.

Constatăm că această propagandă întrebuinţează o seamă de idei ce răstălmăcesc adevărurile cultului contrar. Ea aduce cu sine, în lumea creştină, ideea de revoluţie şi de negaţie.

Această zestre de propagandă contribue, în largă măsură, la devastarea valorilor sufleteşti. Se ştie că credinţa are anumite pietri de temelie, exprimate de obicei sub numirea de certitudini religioase, datorite unor autorităţi de credinţă.

Propagandistul dibaci cunoaşte aceste realităţi sufleteşti şi cu perseverenţă le trunchează şi le dărâmă, lăsând în urmă un câmp sufletesc pustiu de comorile sale fireşti. Sufletul nostru are o anumită energie de receptivitate pentru valorile religioase, dar, sub paragina pustiului deslănţuit de astfel de propagandă, îşi pierde din energia iniţială. Aşa se explică de ce, ori unde trecerile religioase s'au datorit unor astfel de propagande, ele n'au putut constituì poziţii redutabile, care să onoreze pe patronii lor, sau măcar să mulţumească enormele sacrificii materiale, făcute pentru convertirea lor! Comunitatea lor improvizată este mereu răvăşită de ambiţii personale, mereu se creează ortăcìi, — ea se răsvrăteşte, fiindcă a pierdut suportul autorităţii divine care reglementează şi coordonează mişcările fiecărui ins, adaptându-l, organic, la viaţa de obşte a bisericii.

Ortodoxia n'a deslănţuit asupra nimănui asemenea propagandă, pentru ea propaganda păstrându-şi înţelesul înalt, corespondent cu termenul de *misiune şi evanghelizare.* Ea s'a afirmat în sânul bisericii noastre, iar cazurile de convertire au urmat, după aceasta, pe o cale obişnuită, plină de convingeri sufleteşti, datorită meditaţiei şi rugăciunii revelatoare. In asemenea cazuri, am câştigat totdeauna credincioşi cu care ne putem mândri.

Dar, ceea ce se face la fraţii din strana stângă, a încetat să fie o preocupare de suflet, sau afirmare de credinţă, ci mai vârtos demagogie sub formele ei cunoscute în epoca de azi bolnavă de propagandism uşor şi ieftin.

Pr. *Augustin A. Băilă*

Asociaţia clerului „Andrei Şaguna"

Comunicat

Potrivit §-lui 6 din Regulamentul pentru organizarea despărţămintelor Asociaţiei clerului „A. Şaguna", în postul sfintelor Paşti va avea loc adunarea de primăvară a acestor despărţăminte, cu următorul

PROGRAM:

Ziua I.

Inainte de masă: Invocarea Duhului sfânt. Darea de seamă a preşedintelui despre activitatea cercurilor religioase şi despre activitatea culturală a membrilor despărţământului. Discuţii. Chestiunea cotizaţiilor. Inscrieri de membri noi. Alegerea delegaţilor pentru congresul viitor. Propuneri cu privire la activitatea viitoare a despărţământului.

După masă: Vecernie. Mărturisirea preoţilor şi a credincioşilor, cu meditaţie. Text pentru meditaţie: „Ceice sunt ai lui Hristos trupul şi-au răstignit împreună cu patimile şi poftele". (Galateni 5, 24).

Ziua II.

Sf. Liturghie înainte sfinţită. Predică la împărtăşirea preoţilor şi a credincioşilor. Text pentru meditaţie: „O pâine şi un trup suntem noi, cei mulţi; căci toţi dintr'o pâine ne împărtăşim". (I Cor. 10, 17).

Sibiu, la 6 Martie 1935.

Biroul Asociaţiei clerului „A. Şaguna"

NB. Foile eparhiale din Mitropolia Ardealului sunt rugate să reproducă acest comunicat.

C. preoţi să stea în fruntea mişcării

Oastea Domnului

Presa religioasă populară

Nu încape îndoeală, că în lupta de idei şi curente, care se încrucişează şi se circuesc în viaţa socială, trebue să ne folosim de *presă,* ca cel mai excelent mijloc de propagandă creştină. Presa este cea mai nouă şi cea mai temută armă a spiritualităţii moderne, prin care se samănă în lume seminţe sufleteşti, bune şi rele.

Biserica noastră are, în privinţa aceasta, foi şi reviste, — care însă au un defect general: nu fac destulă propagandă şi nu caută să popularizeze cât mai stăruitor *doctrina ortodoxă a bisericii.*

Cu durere îmi aduc aminte de unele clipe din zilele studenţiei, când colegi, mai sus pe scara cursurilor teologice, ne spuneau nouă celor noui veniţi în Academie, că tot ce învăţăm în Teologie, şi mai ales Dogmatica, — nu e de mare folos în parohie. Nu se poate o *erezie* mai mare ca aceasta.

In opt ani de preoţie nu am avut mai mare trebuinţă de nimic, ca de *Dogmatică.* La fiecare pas îţi ies în cale întrebări şi probleme biblice şi dogmatice. Fapt îmbucurător este că însuşi *poporul* ni le pune.

Credincioşii, desorientaţi de propaganda sectară, simt lipsa de-a-şi cunoaşte şi documenta credinţa. Sânt fericite cazurile când preotul este la îndemână să le dea lămuriri imediat, dar este nespus de trist atunci, când ele lipsesc sau întârzie.

Ce-i de făcut? Cu predica de pe amvon sau ocazională nu biruim pe adversari, şi nici pe credincioşi nu-i putem sătura. Ne trebue bucate multe şi tari. Acestea ni le dă *presa,* dacă o avem bună şi ieftină. Dacă nu, trebue să ni-o facem fără întârziere.

Presa ce ne trebue, în deosebi, este cea de propagandă şi popularizare a doctrinei dogmatice, morale şi liturgice a Bibliei şi a Bisericii. Păr. Iosif Trifa nu ni-a dat-o decât unilateral, pe cea morală; şi a lăsat poporul complect desorientat în privinţa dogmatică şi liturgică. Evident presa doctrinală nu o pot scrie decât preoţii, cari cunosc doctrinele sectare şi sufletul poporului aşa cum se frământă acolo unde se atinge cu ereziile, — *în parohie.*

După o redactare bună, se cere şi preţ *ieftin.* In această condiţie se desface orice foaie populară religioasă, punând la contribuţie bine înţeles mişcarea preotului şi colaborarea lui cu organele şi corporaţiunile parohiale.

Biserica noastră are o ierarhie apostolică şi o organizaţie ideală. Dela Vlădică până la opincă avem căi deschise pe care să înaintăm *spre mai bine.* Să luăm parohia: In frunte păstorul, preotul, şi pe urma lui consiliul parohial, epitropii, cântăreţii şi crâznicul, cari toţi pot fi angajaţi în lucrarea de propagandă religioasă prin foi. Ce agitaţie sănătoasă s'ar face într'o parohie în care toţi aceşti factori la un moment dat se mişcă! Efectul va fi cu atât mai salutar, cu cât mişcarea va fi mai generală, — pe protopopiate şi Eparhii.

Şi pe calea aceasta n'am făptui altceva, decât am urma linia tradiţiei apostolice, linie de lucru prin grai viu şi *prin scris,* pentru luminarea, înălţarea şi sfinţirea tuturor sufletelor şi trupurilor, care alcătuesc corpul tainic al Bisericii Mântuitorului Hristos.

Pr. Il. V. Felea

Adunare în Sibiu, prezidată de dl *Dr. Aurel Vlad,* s'a ţinut în 4 l. c., la care au participat dl *Al. Vaida* şi mulţi din aderenţii săi, membri ai partidului naţional-ţărănesc.

După discursurile rostite în adunarea sibiană, ţinută în sala mare dela „Thalia", s'a votat *moţiunea,* în care se spune, că toţi cei întruniţi sânt soldaţi credincioşi ai Tronului, hotărâţi a continua lupta pentru proporţionalitatea etnică a locuitorilor ţării.

Moţiunea e semnată de dnii: Alex. Vaida, A. Vlad, E. Hăţeganu şi V. Tilea.

Ştiri din bisericile ortodoxe

Partid bisericesc în Grecia. Sinodul arhiereilor bisericii greceşti a pus în discuţie chestiunea înfiinţării unui partid bisericesc pentru apărarea ortodoxiei. Cu această ocazie mitropolitul Corintului, Dionisie, a publicat în ziarele ateniene un articol în care scrie că un astfel de partid ar putea să apere drepturile nesocotite ale bisericii şi preoţimii, să lupte pentru ridicarea nivelului cultural al preoţimii parohiale, să apere biserica faţă de elemente duşmănoase culturii bisericesc-naţionale, să influenţeze asupra sistemului educativ din şcoli în spirit creştin şi în general să lupte pentru intensificarea sentimentului creştin şi naţional. In cercurile superioare s'a şi început organizarea „partidului politic creştin".

* FOIŞOARA *

Comemorarea lui Nicolae Cristea

[4] de prot. **Emilian Cioran**
preşedintele Reuniunii

La anul 1870 Reuniunea îşi sfinţeşte steagul având de naş pe arh. N. Popea, episcopul de mai târziu al eparhiei Caransebeşului, un cald sprijinitor pe toate căile al Reuniunii.

La 1878 Reuniunea îşi serbează aniversarea de 10 ani, iar la 1892, 25 de ani de existenţă, păşind înaintea publicului cu o expoziţie care a atras şi admiraţia străinilor, — cel dintâi pas pentru alte progrese de desvoltare a industriei şi meseriilor. La această expoziţie au luat parte 69 exponeţi, cu 172 obiecte expuse. Juriul instituit constată, că obiectele au fost confecţionate corect, solid şi frumos; că meseriaşii români prin această expoziţie au dovedit nu numai destoinicia lor în exerciarea meseriilor profesionale, ci totodată şi o laudabilă emulaţiune — reprezentând aproape toate meseriile uzitate în acest ţinut. Au fost premiaţi în bani 16 exponenţi, restul au primit diplome de recunoştinţă.

Această expoziţie însoţită şi inaugurată de un frumos concert dă prilej preş. Cristea să-şi exprime legitima bucurie la iubileul de 25 de ani al Reuniunii prin cuvintele: «*Mulţumesc* lui Dumnezeu, că am ajuns să văd ostenelele mele împreunate cu multe neajunsuri, grele şi diverse suferinţe, *aduse la* un rezultat cum e cel din stadiul de faţă — *se înţelege* prin concursul laudabil al membrilor şi al celor ce m'au sprijinit".

Un alt moment însemnat mai mult în afară de Reuniune, dar între membrii Reuniunii, a fost mişcarea din 1895 pentru înfiinţarea unei societăţi prin care să se poată veni grabnic industriaşilor mărunţi cu ajutor, cu sume mici, înfiinţându-se şi un consum care consta din o prăvălie de coloniale.

In cursul timpului şi mai târziu Reuniunea a trimis mai mulţi tineri în străinătate, — oameni de valoare astăzi.

Din ideea şi concepţia creştină care stă la baza Reuniunii, s'a încetăţenit obiceiul cu împărţirea darurilor de Crăciun la ucenici şi înzestrarea cu haine.

In anul 1897 la adunarea generală a Reuniunii preşedintele N. Cristea între alte spune: „Fie-mi permis, mie, care am contribuit la înfiinţarea Reuniunii, pot *zice mai mult, am îmbătrânit alătura de dânsă,* a mă îndrepta către adunarea generală cu o *rugare modestă,* să mă dispensaţi pe viitor de postul de preşedinte. Deoparte bătrâneţele, de altă parte oficiul meu mă reclamă, nu-mi mai este cu putinţă să mai stau în fruntea Reuniunii, unde bucuros am stat cu multă resignaţiune, cu multe jertfe mari, spirituale şi materiale, timp de peste 30 de ani. *Cu durere, dar trebue să mă despart*». Speră, că suplinirea are să fie cu mult mai priincioasă pentrucă «*ne va ferì Dumnezeu* de aci încolo, de ceeace, în timpul mai din urmă, nu am fost feriţi".

«*Cugetaţi-Vă,* a pune în fruntea Reuniunii un bărbat, care după cum zice istoricul Mommsen despre bărbaţii de stat «*nu pentru plată* să servească *poporului,* dar *nici măcar* pentru *plata dragostei poporului,* ci pentru binecuvântarea viitorului şi înainte de toate pentruca să fie posibil a mântui şi a face, ca naţiunea să poată reîntinerì".

Adunarea generală, după o activitate de 30 de ani ca preşedinte, cu adâncă recunoştinţă, îl proclamă preşedinte de onoare.

30 de ani preşedinte, în ce împrejurări dificile sub toate aspectele! Astăzi, când conducătorii se schimbă, se delatură de pe o zi pe alta, conducerea lui Nicolae Cristea ne apare ca un record. Probabil din acest început, s'a urmat tradiţia până în ziua de azi.

Reuniunea meseriaşilor în curs de aproape 70 de ani a avut numai 5 preşedinţi. Iniţiată sub streşina bisericii, conducătorii ei de până azi în felul de conducere şi de manifestare, au stropit-o cu miros de busuioc şi tămâie, având întotdeauna 2 obiective precise: concepţia creştină despre viaţă şi ideea naţională. Aceste idei fundamentale au fost urmate cu sfinţenie, *numai* astfel a putut dăinui şi, este o necesitate să existe şi pe viitor, să fie sprijinită de toţi meseriaşii, de toţi oamenii de bine, căci şi astăzi zilele sunt rele sub altă formă ca şi la 1867, chiar pentru afirmarea elementului românesc şi în special a meseriaşului român.

Liniile mari trasate de fondatorul N. Cristea şi de urmaşul său V. Tordăşianu, au fost marcate pe teren, au devenit realizări, prin munca de atelier în sinul Reuniunii a atâtor colaboratori sinceri şi devotaţi, membri ai Reuniunii, cari au ţinut continuitatea şi au fost veriga de legătură între ziua de eri şi cea de azi. Meseriaşii ştiu şi cunosc pe colaboratorii lui N. Cristea, unii decedaţi, alţii în viaţă, aci de faţă, cari au făcut ucenicia sub Cristea, şcoala sub Tordăşianu, îmbătrâniţi în slujba Reuniunii în roluri de conducere, statul major de totdeauna ai activităţii şi prestigiului Reuniunii. Ei au jertfit timp, pe când alţii lucrau pentru ei şi familia lor — şi astfel au rămas săraci ca şi prezidenţii lor. Prezidenţii de astăzi şi de eri suntem martorii acestor adevăruri afirmate. Fără aceşti colaboratori sinceri cu dragostea lor de Reuniune neprecupeţită, fără jertfa tuturor membrilor, zadarnică ar fi rămas strădania conducătorilor de eri şi de azi. Ei vor fi la vreme cu recunoştinţă pomeniţi.

Dela „Frăţia Ortodoxă Română" — Sibiu. Duminecă, 10 Martie 1935, ora 11½ a. m., se va ţinea în sala prefecturii judeţene conferenţa dlui prof. universitar *Dr. Silviu Dragomir,* despre Vasile Goldiş, gânditorul şi omul politic. — Intrarea 5 lei de persoană. — Elevii gratuit.

„Eu“ și numai „eu“

E cuvântul ce răsună din tot ce scrie acel ce, din nefericire, mai are voia și inconsecvența să se numească preot, deși nu mai acordă de multă vreme nici o stimă preoțimei, hulind-o împreună cu adepții săi în fiecare rând scris, în fiecare propoziție rostită.

„Eu“ e urzeala tuturor articolelor ce le scrie, idolul tuturor gândurilor și acțiunilor intreprinse. In jurul lui „eu“ se învârtesc, tămâindu-l și adulându-l, toate preocupările proprii, toate laudele hiporbolice, toate autoexaltările blasfemice în slava marilor personagii biblice. Șarpele viclean, simulând devoțiunea față de Domnul, i-a trezit din amorțeală și i-a scos la suprafață: „eul“. Deacum cel care mai subscrie: Preot Iosif Trifa, batjocurind însă și zeflemizind pe preoții Bisericii în oficiul lor de propovăduitori ai Domnului, nu mai vede nimic decât «eul» propriu. «Eul» îi întunecă orizontul; universul întreg întră în umbra „eului“ propriu, în «întunerec», în «păcat». Totul în lume, inclusiv Biserica, este din lumea aceasta, e Egiptul, Babilonul, numai „eul“ e salvatorul, e născătorul lumii la viața cea adevărată.

David, Daniel, Moise, Ilie, sunt încercați pe rând pentru o identificare cu „eul“ propriu. Dar nici unul nu corăspunde, toți sunt măsuri prea mici pentru a putea încăpea «eul» propriu. Nici toți la un loc nu-i pot satisface setea orgolioasă. Să așteptăm ultima îndrăzneală, pe aceea egală cu a îngerului celui rău: măsurarea cu Domnul.

Daniel în groapa cu lei! Comparația ar fi deplină, numai când am lua tipografia Păr. Trifa drept lei. De fapt ea însemnează lei, lei mulți, cu mult mai mulți ca ai lui Daniel, dar altfel de *lei*. Și credem și noi că Păr. Trifa se simte bine între ei, atât de bine că spumegă de furie împotriva oricui vrea să-l scape de nenorocirea ce-i poate proveni din prea multă petrecere cu ei.

Uneori, ca să facă drum „eului“, Păr. Trifa ia în slujba lui Biblia. Pune Biblia să-i facă loc, ca «eul» să ajungă domn al tuturor. Trebue doborâte organele conducătoare din Biserică, pe cari Domnul le-a rânduit. Și atunci ridică Biblia împotriva lor, ca și când aceste organe n'ar fi în slujba cuvântului dumnezeesc depozitat în Sf. Scriptură și Tradițiune. „Biblia să prezideze“, strigă viclean „eul“ Păr. Trifa. E o lozincă faină, își zice «eul» Păr. Trifa: Cu aceasta ridic poporul credincios contra conducătorilor firești din Biserică și le voi lua eu locul. «Așa a fost la Niceea», strigă „eul“ insinuant și înfruntând istoria care nu știe de așa ceva.

„Biblia să prezideze, iar Biblia o voi mânui eu cum îmi place; de la spatele Bibliei, voi dicta eu!“.

Biblia prezidează de fapt în Biserică. Dar numai în Biserică. Căci numai în Biserică e orânduită de Domnul o conducere în succesiune neîntreruptă dela Apostoli și până la sfârșitul veacurilor, care e legată să interpreteze Biblia așa cum a fost interpretată dela apostoli și până azi și cum va fi interpretată totdeauna. Un preot, un ierarh al Bisericii, nu poate da o interpretare arbitrară, personală a Bibliei, ci una și aceeaș pe care au dat-o apostolii și însuși Domnul, și pe care o dă întreaga Biserică. Un preot, un ierarh nu ia Biblia în serviciul lui, al poftei sale de originalitate, dominație sau avere, ci *el* stă în serviciul Bibliei, al senzului adevărat al ei, care depășește persoana lui. Slujbă Bibliei se face numai în Biserică. In toate sectele e dimpotrivă: Biblia e silită să facă slujbă omului.

De ce sunt atâtea secte, atâtea păreri, acolo unde nu mai e o ierarhie care să ia rolul de-a păstra senzul de totdeauna al Bibliei? Pentrucă fiecare om face din Biblie ce vrea el, o supune poftelor lui. Păr. Trifa spune că acolo unde prezidează Biblia, e pace și armonie între oameni. Dacă ar prezida Biblia, «în sfaturile și adunările oamenilor n'ar mai fi dihonii, discuții aprinse, împerecheri, minciuni, certe». Să poftească Păr. Trifa să admire armonia sectară, unde prezidează Biblia în senzul în care înțelege dânsul această prezidare.

Adevărata prezidare a Bibliei are loc numai în Biserică, pentrucă numai aici omul nu-și aservește Biblia, ci slujește ei. Dintre toate persoanele cari se pretind să trăiască deadreptul din Biblie, *singur preotul este* acela care nu-și aservește Biblia, ci servește ei. In Biserică, pe altar, prezidează Biblia. Dar lângă ea stă preotul. Nu ca să o manipuleze după poftele sale, nici ca să împreună-prezideze cu ea, ci ca să slujească ei, ca să-i păzească senzul ce i l-a dat Domnul, apostolii și toată Biserica. E păzitorul ei de profanarea și stricăciunea ce i-o pot aduce poftele și ambițiile celor ce nu vor să servească ei, ci lor înșiși. E cel ce păzește această grădină sfântă ca cei ce întră în ea, să nu calce și scuipe pe iarbă, să nu rupă flori pentru a-și împodobì pălăriile lor, să nu pășească fluerând arogant pe cărările ei, ci să se compoarte cu respect, cu fior de cucernicie față de tot ce văd și față de senzul lor pe care nu au voie să-l bagatelizeze dacă nu-l înțeleg.

Dar noi rugăm autoritatea bisericească să grăbească cu clarificarea situației acestui răzvrătit și tulburător al sfintei Biserici. Corpul credincioșilor trebue să știe cu un moment mai de vreme să se ferească de sluga celui rău, care umblă în haină de slujitor al lui Dumnezeu să-i ispitească și să-i peardă.

Până unde merge patima

Acum 3 săptămâni s'a ținut proba scrisă pentru examenul de capacitate la specialitatea religie. Comisia, prezidată de Păr. Popescu-Mălăești, a respins în urma acestei probe pe toți candidații ardeleni, licențiați ai Facultății de teologie din Cernăuți. Intre cei 45 de candidați reușiți la proba scrisă și admiși la examenul oral, nu se află nici un ardelean.

Cunoaștem patima antiardeleană ce tiranizează cu atâta exclusivitate pe Păr. Popescu-Mălăești. Dar nu ne puteam astepta dela un om, care mai e și profesor universitar, să meargă atât de departe într'o pornire ce nu cinstește pe nimeni, încât să persecute fără nici un alt discernământ orice e ardelean.

Onor. guvern, care cunoaște această stare patalogică a Păr. Popescu-Mălăești, avea datoria să nu numească un astfel de om în fruntea unei comisii care trebue să dea dovadă de calm și imparțialitate. Iar dacă nu s'a așteptat la aceasta, acum impune simțul de dreptate ca proba scrisă, făcută sub prezidența Părintelui Popescu-Mălăești, să fie repetată, după prealabila înlocuire a C. Sale cu un om a cărui judecată nu se lasă alterată de patimă.

INFORMAȚIUNI

† Pr. Samoilă Sabo. In dimineața zilei de 12 Februar 1935, s'a stins din viață, în urma unei scurte suferințe, Pr. *Samuilă Sabo*, din parohia ortodoxă română Blaj, protopopiatul Mercurea-Sibiu. Părintele Sabo a fost slujit și condus la locașul de veci de către un grup de preoți, în fruntе cu păr. protopop de Dumbrăveni, Ioan Dragolea, delegatul I. P. Sf. Mitropolit Nicolae. Activitatea regretatului preot decedat, care a păstorit credincioșii bisericii noastre din Blaj și a catehizat la toate școalele românești de acolo timp de 64 ani, a fost scoasă în relief în calde și mișcătoare cuvinte de către păr. protopop Ioan Dragolea și păr. Const. Hășcău. Cu preotul Samoilă Sabo dispare un om de caracter, un bun român și apărător convins al învățăturilor propovăduite de biserica ortodoxă română pe care a slujit-o atâta timp. Dumnezeu să-i primească sufletul între drepții Săi!

† Generalul în p. Ioan Popoviciu. Una din figurile marcante ale Sibiului s'a stins din viață la 5 Martie 1935 în vârstă de 70 de ani, lăsând regrete în inimile tuturor celorce l-au cunoscut ca om de mare caracter. Erà cel mai în vârstă fiu al răposatului preot ort. din Săsăuș, care ca mulți alți preoți și-a crescut cu mari jertfe copiii spre a-i face folositori neamului și bisericii. Precum în viață, generalul Popoviciu a fost lipsit de ambiții deșarte, așa a dorit să-i fie și petrecerea sa din această lume: în liniște și fără de paradă. A fost înmormântat în 7 l. c. în cimitirul central din Sibiu. Dumnezeu să-l primească între aleșii Săi!

Deces. In Țebea, prot. Zarandului, a trecut la cele veșnice credincioasa *Elena Evuțianu*, venerabila mamă a P. C. Sale consilierului episcopesc din Oradea, Ion Evuțianu, și a fost înmormântată în 2 Martie 1935 în cimitirul bisericii din loc. Odihnească cu drepții!

Din Cernăuți. Cercul studenților teologi ardeleni «*Andrei Șaguna*» dela universitatea din Cernăuți a organizat la 28 Februar, în cadrul comemorării revoluției lui Horia, un mare festival în sala teatrului din acel oraș și a obținut un strălucit succes moral și material. S'a executat un program ales și bine întocmit, care a făcut multă cinste studențimii noastre.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 10 Martie 1935, va predica părintele *G. Secaș*.

Conferență deosebit de interesantă a rostit Duminecă, în sala prefecturii județene, dl Căp. *Mircea Alexiu*, despre viața și activitatea marelui pictor român Luchian, atât de nedreptățit cât a fost în viață. Conferențiarul face o amănunțită și caldă expunere a bogatei și variatei opere de artă, datorite viguросului talent al pictorului. Intre operele lui Luchian, cu bogăția lor de culori și umbre, se numeră și icoanele sale de pictură bisericească, răscolitoare de evlavie și de duhovnicească reînsuflețire. Cătră sfârșitul vieții sale, artistul, greu suferind, s'a lăsat ispitit mai ales de forma și culorile gingașelor flori. Analiza acestor pânze, rămase după regretatul Luchian, cu nota sincerității și originalității lor, a făcut o neștearsă impresie asupra auditorului.

Proecțiuni luminoase, care ar fi ridicat negreșit și mai mult farmecul expunerii, nu s'au putut face, — din motive neatârnătoare de voința osârdiosului conferențiar.

Vaccinările antidifterice pentru copiii școlari, în vârstă de 5—10 ani, [născuți în anii 1929—1934], urmează a se face în 11 Martie 1935, ora 2 d. a., și în zilele următoare, [în 3 perioade], la Primărie, în strada Mitropoliei Nr. 2, unde copiii vor aduși dela școală sub conducerea învățătorului respectivei școale. Părinții cari, fără motiv legal, îș vor sustrage copiii dela vaccinarea antidifterică, vor fi pedepsiți cu amendă până la două mii de lei. Alte amănunte se dau la Serviciul sanitar al municipiului Sibiu.

Poșta redacțiunii

Dlui *V. I.* în *O.* Pare mai mult o traducere, decât o dare de seamă.

Pr. *C. O.* — *Cioara.* Apelul și cărțile sunt gata. Veniți după ele, sau le trimitem? *Tip. Arh.*

Nr. 11.120—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoștință că erezii după Păr. Gheorghe Drăgan din Băița, decedat la 13 Decemvrie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoțesc au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar, fără nici o reținere, ajutorul preoțesc de Lei 30.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 16 Februarie 1935.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 74—935. 5 III. (4) 1—1

Publicațiune

Se publică spre generală cunoștință că în ziua de *23 Martie a. c.*, ora 11. a m. se dă în antepriză prin licitație publică, în palatul prefecturii județului Ciuc, continuarea lucrărilor la construcția bisericii ortodoxe române din Mercurea-Ciuc.

Licitația se va face prin oferte închise.

Garanția de licitație se fixează la 60.000 de lei adecă: șasezecimii lei în numerar sau în efecte reduse la cursul zilei.

Devizul antemăsurătoare și condițiile speciale de darea în antepriză a lucrărilor se pot vedea la oficiul parohial ortodox român din Mercurea-Ciuc.

Valoarea lucrărilor este de cca 600.000, șasesutemii lei.

Pr. **Ion I. Borcan**
președinte.

Nr. 28—935 (5) 1—1

Publicație de licitare

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de *25 Martie 1935*, ora 10, se va vinde în localul primăriei Intorsura Buzăului prin licitare publică pe parcele à 1 hectar fiecare, următoarele materiale rezultate din exploatarea parchetului predat bisericii Intorsura Buzăului:

Cantitatea de: 15 parcele a cca 1 hectar fiecare, cu prețul de strigare de lei 6120 pentru o parcelă.

Vânzarea se va face pe lângă respectarea condițiunilor specificate în art. 88—100 din legea contabilității publice, cu aplicarea condițiunilor generale de exploatare a pădurilor statului, publicate în Mon. Of. Nr. 106 din 12 August 1912, precum și a caetului de sarcini, de conținutul cărora amatorii pot lua cunoștință la primăria comunei Intorsura, parohia Intorsura Buzăului și ocolul silvic Intorsura Buzăului.

Garanția provizorie va fi de 10% din suma oferită.

Dat în Intorsura Buzăului la 6 Martie 1935.

George Neagoviciu Negoescu
preot-paroh.

Vasile Ola
epitrop.

Concurs

In baza deciziunei Ven. Consiliu arhiepiscopesc, cu Nr. 936 Bis. din 1 Februar a. c., se publică concurs pentru întregirea parohiei din nou înființate, de clasa I, din **Brașov-Blumâna,** protopopiatul Brașov, cu termen de 30 zile, dela publicarea în ziarul Telegraful Român

Retribuțiunile împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Salarul dela Stat.
2. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească și aprobate de autoritatea superioară bisericească, deocamdată pentru parohiile fără sesiune parohială.
3. Locuință parohială, pusă la dispoziție de parohie.

Reflectanții la acest post de paroh își vor înainta cererile lor, însoțite cu toate actele necesare, dovedind studiile și serviciile de până acum, precum și binecuvântarea de candidare în prealabil dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, oficiului protopopesc, Brașov, Piața Unirii 1, având a se prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare, la biserica-capelă, din strada Calea Victoriei, spre a servi și predica, în scopul de a fi cunoscuți de credincioșii din parohie.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Brașov.

Brașov, în 9 Februar 1935.

(2) 3—3 **Dr. I. Blaga,** protopop

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane